

ISSN: 2530-6561
2026ko urria
Bilbo

hegoak zabalduz

Hegoa, Nazioarteko
Lankidetzeta eta
Garapenari Buruzko
Ikasketa Institutua
Euskal Herriko
Unibertsitatea
EHU

EB-Mercosur akordioa: ziurgabetasuna aliantza estrategikoan

Joaquín Arriola Palomares

Nazioarteko Lankidetzeta eta
Garapenari buruzko Ikasketa
Institutua
Instituto de Estudios sobre
Desarrollo y Cooperación
Internacional

Erredakzio kontseilua

Zuzendaritza: Irati Labaien

Amaia Garcia Azpuru

Kideak: Xabier Gainza

Iker Etxano

Itziar Mujika

Unai Villena

Iker Zirion

Aiala Elorrieta

hegoak zabalduz euskarazko material bildumak ikuspegi zabal batetik garapenarekin lotutako askotariko gaiak jorratzea du helburu. Testuak didaktikoak eta dibulgazio mailakoak dira, eta gaien inguruko sarrera edo ikuspegi orokorra ematen dute.

EB-Mercosur akordioa: ziurgabetasuna aliantza estrategikoan

Egilea: Joaquín Arriola Palomares

hegoak zabalduz - 46. zk. 2026ko urria

ISSN: 2530-6561

Nazioarteko Lankidetzeta eta
Garapenari buruzko Ikasketak
Institutua
Instituto de Estudios sobre
Desarrollo y Cooperación
Internacional

www.hegoa.ehu.eus

hegoa@ehu.eus

EHU. Zubiria Etxea
Lehendakari Agirre, 81
48015 Bilbo

Tel.: (34) 94 601 70 91

EHU. Koldo Mitxelena Biblioteka
Nieves Cano, 33
01006 Vitoria-Gasteiz
Tel. (34) 945 01 42 87

EHU. Carlos Santamaría Zentroa
Elhuyar Plaza, 2
20018 Donostia-San Sebastián
Tel. (34) 943 01 74 64

Diseinua eta Maketazioa: Marra, s.l.

hegoak zabalduz material bilduman argitaratzen diren testu guztiak,
Creative Commons en lizentzia honekin argitaratzen dira:

Aitortu-EzKomertziala-LanEratorririkGabe 4.0 Espainia.

Lizentzia osoa: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.eu>

Finantzatzailea:

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura, Turismo, Gazteria eta Kirol Departamentua
Departamento de Cultura, Turismo, Juventud y Deportes

EB-Mercosur akordioa: ziurgabetasuna aliantza estrategikoan

Joaquín Arriola Palomares; EHU. Ekonomia Aplikatua Saila
Joaquin.arriola@ehu.eus

Aurkibidea

1. Sarrera	7
2. Akordioaren edukia	9
2.1. Industria-merkataritza	9
2.2. Nekazaritza-merkataritza	10
2.3. Akordioaren eragina lan-arloan	11
3. Garrantzi geopolitikoa	13
4. Akordioak izan ditzakeen emaitzak	15
4.1. Irabazleak...	15
4.2. ... eta galtzaileak	15
4.3. Laburpena blokeka	18
5. Akordioak esaten ez duena	19
5.1. Merkatu librearen ideologian oinarrituz	19
5.2. Erdigunea-periferia eredua indartzea	20
5.3. Helburu klimatikoekiko kontraesana	21
5.4. Ekosistema berezietarako arriskua	22
6. Ondorioa	23
7. Bibliografia	24

EB-Mercosur akordioa: ziurgabetasuna aliantza estrategikoan

Laburpena: Artikulu honek EB-Mercosur Akordioa tresna geopolitiko eta geostrategiko gisa aztertzen du, merkataritza-itun soil gisa baino gehiago. Hogeita zazpi urteko negoziazioaren ondoren, erdigunea-periferia patroia klasikoa erreproduzitzen du: EBk industria-ondasunak eta zerbitzuak esportatzen ditu, eta Mercosur, berriz, oinarritzako produktutan espezializatzen da. Lehengai kritikoak ziurtatu nahi ditu, eta Mercosurri arautan oinarritutako alternatiba bat eskaintzen dio, AEBren eta Txinaren presioaren aurrean. Onuradunak Europako industria eta zerbitzuak eta Hego Amerikako nekazaritzako esportatzaileak dira; kaltetuak, Europako nekazaritza intentsiboa eta Mercosurreko industria babestua. Ez du industria-babes baliokiderik, eta ingurumen-eta lan-babesa merkatu librearen mende jartzen du.

Hitz nagusiak: EB-Mercosur · merkataritza-geopolitika · erdigunea-periferia · lehengai kritikoak · garapen jasangarria

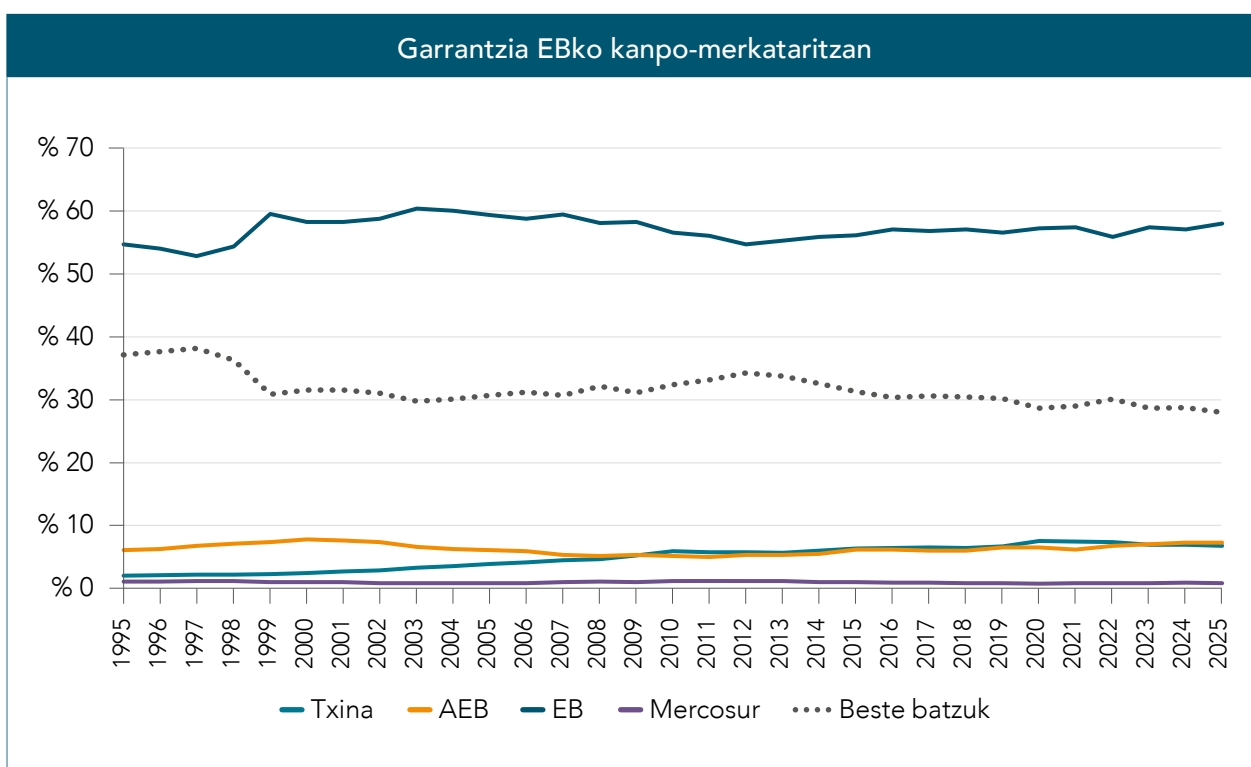
Abstract: The article analyses the EU-Mercosur Agreement as a geopolitical and geostrategic instrument rather than a mere trade treaty. After twenty-seven years of negotiation, it reproduces the classic centre-periphery pattern: the EU exports industrial goods and services, while Mercosur specialises in primary products. It seeks secure access to critical raw materials and offers Mercosur a rules-based alternative to US and Chinese pressure. The winners are European industry and services and South American agri-exporters; the losers, European intensive farming and Mercosur's protected industry. It lacks equivalent industrial safeguards and subordinates environmental and labour protection to free trade.

Key words: UE-Mercosur · trade geopolitics · centre-periphery · critical raw materials · sustainable development.

1. Sarrera

EBko eta gainerako "Mendebaldeko" egitura eta ziklo ekonomiko eta politikoein lerrokatuen dagoen kontinente "periferikoa" da Iberoamerika. Hala ere, Europar Batasunak historikoki eman dion arreta nahiko eskasa izan da.

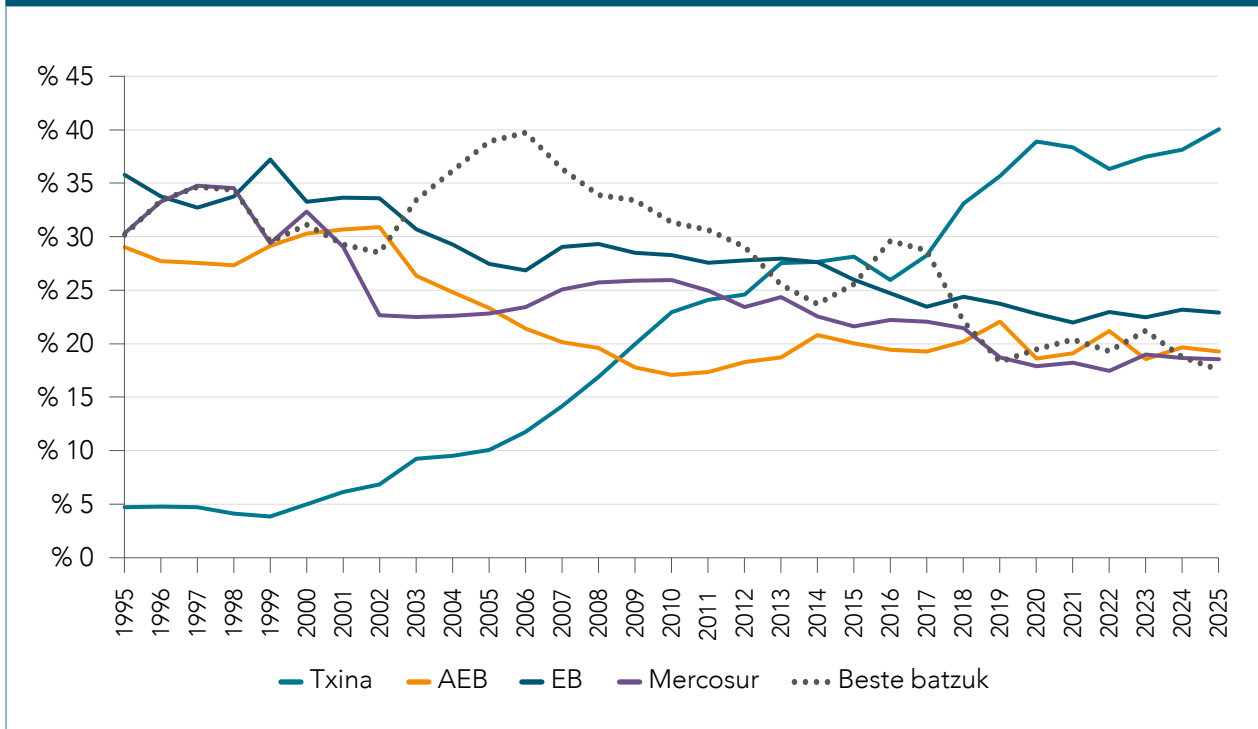
EBren ezaugarria izan da eskualde barruko harremanak indartzea, eskualdeen arteko harremanetan nolabaiteko egonkortasun estrukturalari eutsiz, eta hori argi ikusten da Iberoamerikaren kasuan, eta bereziki Mercosurreko herrialdeekin, EBko kanpo-merkataritzaren ehuneko 2 baino ez baitira. Harreman ekonomiko handiena duten Europako Batasunetik kanpoko herrialdeen artean, Europako beste herrialde batzuk daude (Britainia Handia, Norvegia, eta duela gutxi arte, Errusia), baita energia-lehengaiez (petrolio eta gasa) hornitzen dutenak ere.

Iturria: egileak sortua, UnctadStats-en datuekin.

Mercosurren ikuspegitik, non eskualde barruko loturak ez diren hain indartsuak, EB lehen mailako bazkide komertziala da, Estatu Batuen antzeko mailan. Hala ere, Txina nazioarteko merkataritzan sartzeak bat-batean herrialde horrek Mercosurren merkataritzarako (inportazioak gehi esportazioak) duen garrantzia handitzea ekarri du. Grafikoan erakusten den bezala, ez Europar Batasunak ez Estatu Batuek ez dirudite gai Txinak merkataritza-fluxuetan duen gero eta garrantzi handiagoari aurre egiteko. XX. mendearen amaieran Mercosurren kanpo-merkataritzaren gutxi gorabehera heren bat zuen bakoitzak, gutxi gorabehera, eta gaur egun, aldiz, bosten bat dute.

Garrantzia Mercosurreko kanpo-merkataritzan

Iturria: egileak sortua, UnctadStats-en datuekin.

Inbertsioari dagokionez, Mercosurreko herrialdeek 400 mila milioi euro inguru biltzen dituzte, EBk Iberoamerikan egiten duen 750 mila milioiko inbertsiotik. Mercosurren ikuspegitik hori atzerriko inbertsio-stockaren ia % 30 den arren, EBko herrialdeentzat ez da iristen inbertsio osoaren % 4ra (Jraissat, 2026 eta UnctadStats).

Lehen galdera da, beraz, zergatik behar izan den hainbeste denbora harreman asimetrikoko duten bi blokeren arteko merkataritza-akordio bat negoziatzeko (Akordiorako negoziazioak 1999an hasi ziren, eta 2026an amaitu), eta, gainera, zergatik izan duen EBk –bereziki, Frantzia, Irlanda eta Polonia– behin betiko konpromisoa lortzeko errezelo gehien, kontuan izanda Mercosurrek ekonomia komunitarioetan duen eragina txikiagoa dela. Galdera horri erantzuten saiatzeko, lehenik eta behin, akordioaren hitzez hitzeko edukia ezagutu behar da.

2. Akordioaren edukia

Europar Batasunak eta Mercosurrek *bi* akordio desberdin sinatu eta berretsi dituzte: Elkartzeko Akordioa (Europako Batzordea, 2026a) eta Merkataritzako Behin-behineko Akordioa (Europar Batasuna, 2026). EBren aldetik, estatu kide guztiek berretsi behar dute Elkartzeko Akordioa, beren prozedura nazionalen arabera. Aldi berean, Merkataritzako Behin-behineko Akordioak EBren berrespen eskusiboko prozesuari jarraitu dio, EBren eskumen eskusiboen barruan sartzen baita. Horretarako, Europako Parlamentuaren onarpena eta Kontseiluak erabaki bat hartzea behar zen, ondoren indarrean jartzeko. Urrats horiek egin ondoren, Merkataritzako Behin-behineko Akordioa, 2026ko maiatzaren 1etik behin-behinean aplikatzekoa, Elkartzeko Akordioa indarrean jartzen denean iraungiko da.

EB-Mercosur Elkartzeko Akordioak (AEMP) lankidetzarako oinarri politiko bat du zenbait arlotarako (terrorismoaren aurkako borroka, transformazio digitala, nazioarteko foroetako lankidetzak...), baita oinarri komertzial bat ere. Azken horrek testu nagusi bat eta 10 eranskin ditu; guztira, 4.000 orrialde baino gehiago. Bestalde, *Merkataritzako Behin-behineko Akordioak* (ACI) merkataritza-gaiak soilik jorratzen ditu, eta testu nagusiaren eta 21 eranskinen artean beste 3.900 orrialde ditu.

Artikulu honetan aztertzen den Merkataritzako Behin-behineko Akordioaren edukiek alderdi ugari dituzte, batez ere tarifak, jatorrizko arauak, merkataritzarako oztopo teknikoak, osasun-neurriak eta neurri fitosanitarioak, zerbitzuen merkataritza, kontratazio publikoa, jabetza intelektuala eta garapen jasangarria.

2.1. Industria-merkataritza

Edukien azterketa xehetik egin gabe, azpimarratu behar da, muga-zergei dagokienez, akordioak Batasunaren esportazioen gaineko muga-zergak ezabatuko dituela, funtsezko *industria-produktuen*ak barne, hala nola automobilak, makinak eta farmazia-produktuak.

Halaber, enpresa handiek, batez ere Europakoek, balio-kateak sortzea bultzatuko du, oinarrizko lehengaiak eta horiekin lotutako ondasunak eskuratzea errazagoa eta egonkorragoa izan dadin.

Europako Batzordearen publizitatearen arabera, Mercosurreko muga-zerga altuak kentzeko akordioari esker, EBko esportatzaileek urtean 4.000 milioi euro baino gehiago aurreztu ahal izango dituzte aduana-eskubideetan; aduana-prozedura errazagoek esportazioa erraztuko dute; eta, kontratu publikoei buruzko akordioei esker, EBko enpresek kontratu publikoak lizitatu ahal izango dituzte Mercosurreko enpresen baldintza berdinekin, eta, gainera, lehentasuna izango dute lehengai kritiko eta ondasun ekologiko (Europako Kontseilua, 2025b) batzuk eskuratzeko.

Akordioak lehengai kritikoaren hornikuntza seguru eta jasangarria bermatuko luke, eta hori funtsezkoa da EBren trantsizio berde eta digitaletarako. Lehengai kritikoaren eratorritako produktuen gaineko muga-zergak murrizteari esker, Mercosurretik datozen materia horiek prezio merkeagoetan eskuratu ahal izango dira, hornikuntza-kateei segurtasun eta aurreikusgarritasun handiagoa emanez.

2.2. Nekazaritza-merkataritza

Nekazaritzari dagokionez, EBren funtsezko nekazaritzako elikagaien¹ (ardoa, edari alkoholodunak, esnekiak eta oliba-olioa) gaineko muga-zergak murrizteak produktu horiek merkatzea ahalbidetuko du Hego Amerikako merkatuetan, nahiz eta esportazioetan duten garrantzia ez den bereziki esanguratsua: EBk 120 mila milioi euro inguruko balioa duten nekazaritza-industriako produktuak esportatzen ditu, baina Mercosurrek 10 mila milioi baino gutxiago bereganatzen ditu salmenta horietatik. Europako nekazaritza-esportatzaileentzat nolabaiteko interesa izan dezake EBko 344 adierazpen geografiko, balio handiko elikagai eta edari tradizionalak lehia desleialetik eta imitazioetatik babesteko akordioak.

Mercosurren esportazioei jarritako muga-zergen murrizketak gehien eragingo dien sektoreak behiaren, oilategiko hegaztien eta azukrearen sektoreak dira. Atzerriko lehiatik babesteko, akordioak mugak edo «kuotak» ezartzen dizkio inportatu daitekeen kantitateari, eta gradualki murrizten ditu inportazio-zergak. Mercosurreko ekoizleen lehiarekiko sentikorragoak diren produktuentzat (behiak, hegazti-haragia eta arropa, besteak beste) EBk ez du erabateko liberalizazioa negoziatu, muga-zergak (inportazio-zergak) bolumen jakin baten barruan (kuota bat) murriztea baizik. Kuota gaitu ondoren, egungo inportazio-eskubideak aplikatuko dira. Kuota-bolumen txikiak ezarri dira, produktuen Europako kontsumo-bolumenaren % 1 baino gehixeago, eta horrek eragin mugatua bermatzen du prezioetan. Akordioaren testuaren arabera, EBk inportazio horiek geldiarazi edo mugatu ditzake, baldin eta gorakadaren batek EBko sektore horiei kalte larria eragiten badie edo eragingo diela mehatxu egiten badu. Batzordeak berak aipatu ditu babes-neurriak ezarri diren zenbait kasu. Besteak beste:

Behiak: Mercosurretik inportatutako 99.000 tonak % 7,5eko muga-zerga murriztua izango dute. Hori EBko egungo behiaren produkzioaren % 1,5 da. Beraz, horrek esan nahi du Mercosurretik datorren behi-kantitate oso txiki bat (EBko ekoizpenaren % 1,5 baliokidea) soilik sartuko dela EBko merkatuan eskubide murriztuekin, eta, aldiz, ez dela eskubiderik gabeko kontingenterik izango behiarentzat.

Etxeko hegaztiak: Mercosurretik inportatutako 180.000 tona etxeko hegaztik aterako diote etekina eskubideak ezabatzeari, eta ezabatze hori pixkanaka ezarriko da bost urtean zehar. Horrek esan nahi du EBko etxeko hegaztien gaur egungo ekoizpenaren % 1,3k soilik aterako diola etekina muga-zergak ezabatzeari, eta pixkanaka eta gainbegiratuta ezabatuko dira.

Etanola: Mercosurretik inportatutako 450.000 tona etanolek aterako diote etekina eskubideak ezabatzeari. Hori industria kimikoaren erabilerara mugatuko da hertsiki.

Arroza: Mercosurretik inportatutako 60.000 tona arrozek aterako diote etekina eskubideak ezabatzeari, zeina pixkanaka ezarriko den bost urtean zehar. EB ez da buruaskia arroza ekoizteko, behar duen arrozaren % 50 baino gutxiago ekoizten baitu.

Eztia: Mercosurretik inportatutako 45.000 tona eztik aterako diote etekina eskubideak ezabatzeari, zeina pixkanaka ezarriko den bost urtean zehar. Pixkanaka eta gainbegiratuta ezabatuko dira.

EBn debekatutako *pestizida* arriskutsuenei dagokionez (gai honek eztabaida handiak eragin ditu), EB-Mercosur akordioak, hasiera batean behintzat, ez ditu Europako merkatuan sartuko Europar Batasuneko osasun-arauak betetzen ez dituzten produktuak. EBn inportatutako produktu guztiek Europako arau zorrotzak bete behar dituzte gizakien, animalien eta landareen osasuna babesteko.

1 Gaur egun, muga-zerga handiak dituzte Europako nekazaritzako elikagai askok, adibidez: ardoak: % 27, ardo apardunek: % 20-35, whiskiak eta gainerako edari destilatuek: % 20-35, txokolatuek: % 20, pastekek, gofreek eta galletek: % 18, melokoto ontziratuek: % 55, edari ez-alkoholdunek: % 20-35, oliba-olioak, % 31,5 arte, eta gaztak: % 28.

Mercosurrekin egindako akordioak ez du printzipio hori aldatzen. Batzordeak printzipio bat ezarriko du: pestizida-hondakin horiek ezin dira berriro EBn sartu, inportatutako produktuen bidez. Printzipio² horren arabera ekintza zehatzen artean dago inpaktu-ebaluazio bat abian jartzea. Ebaluazio horrek kontuan hartuko ditu EBko merkataritza-fluxuetan izango dituen ondorioak, Europako ekoizleen lehiakortasuna eta kontsumitzaileengan izan dezakeen eragina. Inpaktu-ebaluazioa neurri politiko berrietarako oinarria izango da, horri buruz aurkeztuko den balizko lege-proposamen bat barne, hala badagokio; hondakinen gehienezko mugak ezartzen dituen Araudia aldatzeko proposamen baterako, elikagaien eta pentsuen (Omnibus X) segurtasuna sinplifikatzeko sortaren zati gisa, aurreko printzipioa praktikan jartzeko, inpaktua ebaluatu ondoren, eta Araudi-proiektu baterako, hondakinen gehienezko muga guztiak zero maila teknikora murrizteko, karbendazima, benomilo eta tiofanato-metilo substantzia aktiboentzat, nazioarteko arauen bilakaera dela-eta, hondakin horiek dituzten produktuak inportatzea debekatzeko.

Baina EBko dokumentuek berek ere ez dute guztiz sinesten akordio hori neutrala denik nekazaritza-sektorearentzat, 6.300 milioi euroko funtsa sortu baitu –Batasunerako Segurtasun Sarea–, 2028tik aurrerakoa, zeinak Europako nekazarietza babas-maila gehigarri gisa jardungo duen nahasmendu larriren bat gertatuz gero, bai eta babes-klausula juridikoki lotesleak ere, Mercosurretik datozen inportazioak bat-batean handitzen badira³.

2.3. Akordioaren eragina lan-arloan

Publizitateak azpimarratzen du, halaber, Akordioak:

“Europako balioak sustatuko dituela garapen jasagarriaren, klima-aldaketaren eta langileen eskubideen aldeko konpromisoen bidez”

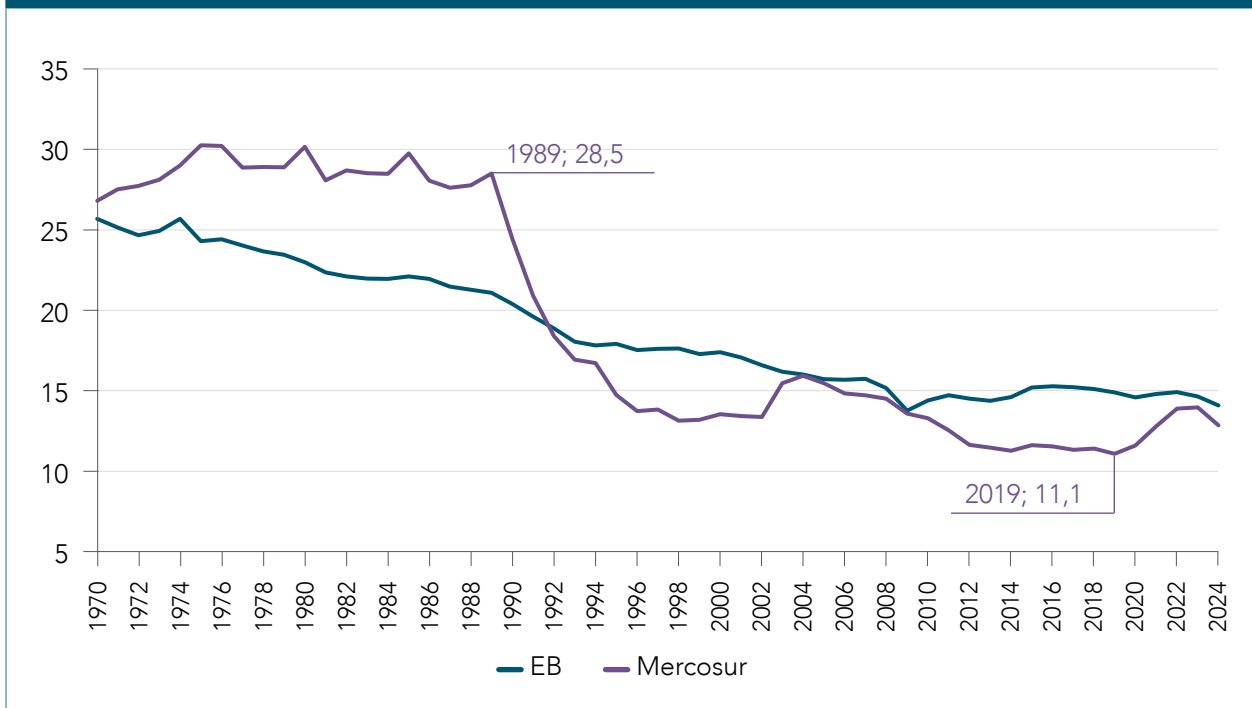
Akordioa osatzen duten kapituluetakoa bat bera ere ez da bereziki langileei eta haien lan-baldintzei buruzkoa (Europako Batzordea, 2026a). Izan ere, merkataritza-fluxuen hazkunde potentzialaren ondorioz mantendu edo sortu diren enpleguei buruzko erreferentzia analitiko handirik gabeko aipamen batzuk alde batera utzita, egia da bai Mercosurrek bai EBk desindustrializaziorako joera dutela, eta joera hori bizkortu egin zela Mercosurren kasuan, 90eko hamarkadako doikuntza-programak eta politika neoliberalak aplikatu zirenean. Gaur egun, Mercosur ez da iristen bere BPGaren % 15 ere sortzera manufaktura-jardueretatik.

2 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/qanda_24_6245

3 Oro har, Batzordeak ikerketa bat abiaraziko du Mercosurren inportazio-prezioak EBko produktu berberen edo produktu lehiakideen prezioak baino gutxienez % 10 txikiagoak badira, eta a) Mercosurreko produktu baten inportazioak % 10 baino gehiago handitzen badira lehentasunezko egoeran, edo b) Mercosurreko produktu horren inportazio-prezioak % 10 jaisten badira, hori guztia aurreko urtearekin alderatuta. Ikerketak kalte larria (edo kalte-mehatxua) dagoela ondorioztatzen badu, EBk kaltea eragiten duten produktuen gaineko muga-zerga lehentasunak ken ditzake aldi baterako.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_25_2309

Manufakturen garrantzia BPGn 1970-2024

Iturria: nik egin UnctadStats-en datuekin.

Beraz, 15 urteko epean esportazio komunitarioen aurrean merkataritzaren % 90 baino gehiago liberalizatzen duen Akordio batek desindustrializaziorako joera hori bizkortuko du, eta, aldiz, EBn industria-gaitasun jakin bat atxikitzen lagunduko du segur aski –horrek ez du esan nahi gaitasun hori bermatuta egongo denik beste lehiakide batzuen aurrean, hala nola Txina edo Turkia–.

Mundu osoan frogatuta dago industria-sarea galtzeak batez besteko enplegu-kalitatearen egiturazko okertzea dakarrela. Akordioak arriskuan jar dezake oraindik indarrean dagoen enplegu industrialaren zati bat, adibidez, Uruguaiako automobilgintzan, Argentinako eta Paraguaiko makineriaren industrian, edo Argentinako eta Brasilgo industria kimiko eta farmazeutikoan.

Akordioak babes-klausulak ditu nekazaritza-ekoizpenaren arloan ekoizpen komunitarioa defendatzeko, baina ez dago, ordea, Mercosurreko industria-sarearen defentsari buruzko klausula baliokiderik, ezta gorabidean diren industrien defentsa bermatzeko klausularik ere.

3. Garrantzi geopolitikoa

Beharbada, EB-Mercosur akordioaren garrantzi espezifikoaren gakoa prentsa-agiriaren beste paragrafo batean dugu:

“Akordioak seinale geopolitiko indartsu bat ere bidaltzen du, zeinak EBk eta Mercosurrek multilateralismoarekin eta arauetan oinarritutako nazioarteko ordenarekin duten konpromiso partekatua erakusten duen: munduan ziurgabetasuna eta gero eta zatikatze handiagoa dagoen une honetan, lankidetzaren, elkarriketaren eta nazioarteko elkartearen balioa azpimarratzen du. (...) Akordioak seinale geopolitiko indartsu bat ere bidaltzen du, zeinak EBk eta Mercosurrek multilateralismoarekin eta arauetan oinarritutako nazioarteko ordenarekin duten konpromiso partekatua erakusten duen: munduan ziurgabetasuna eta gero eta zatikatze handiagoa dagoen une honetan, lankidetzaren, elkarriketaren eta nazioarteko elkartearen balioa azpimarratzen du. Oso aukera onak eskaintzen ditu alde guztien onurarako, lankidetzaren ekonomikoa eta geopolitikoa indartuz, eta jasagarritasunaren eta segurtasunaren arloan.” (Europako Batzordea, 2025a, geuk egindako azpimarrak).

EB-Mercosur Elkartzeko Akordioak, beraz, merkataritza-dimentsioa gainditu eta lehen mailako tresna geopolitiko bihurtu da. Gero eta protekzionismo handiagoaren eta potentzia handien arteko lehiaren testuinguruan, akordioak aukera ematen dio EBri aliantzak dibertsifikatzeko eta baliabide estrategikoetan aberatsa den eskualde batean duen presentzia indartzeko, eta aldi berean, Mercosurri arautan oinarritutako lankidetzaren alternatiba bat eskaintzen dio, AEBren presioaren eta Txinaren eraginaren aurrean⁴.

EBrentzat, akordioa tresna estrategiko bat da menpekotasunak murriztu eta bere maniobra-tartea handitu ahal izateko, merkataritza gero eta gehiago arma geopolitiko gisa erabiltzen den mundu batean, Estatu Batuekiko merkataritza-hegakortasunetik urrunduz –Trumpen administrazioak mugazerga gehiago ezartzeko mehatxua egin du jada, Kanadarekin elkartzeko negoziazioengatik–, eta Txinarekiko defizit eta tentsio gero eta handiagotik aldenduz. Horrek ez du esan nahi Europak Txinari bizkarra eman ahal dionik edo emango dionik erabat, eta hark funtsezko merkatua izaten jarraitu du. Baina Mercosur bazkide demokratiko egonkor gisa agertzen da hornidura-kateak berriz konfiguratzeko, “Txina gehi bat” estrategia baten barruan.

Mercosurreko herrialdeentzat ituna defentsa-bitarteko bat da Estatu Batuen gero eta esku-hartzeko politiko handiagoaren aurrean, eta nazioartean bloke gisa duen garrantzia indartzen du, negoziazio autonomorako gaitasun handiagoa emanez.⁵

Alderdi geostrategikorik garrantzitsuena lehengai kritikoak eskuragarri izatea da. Brasilek dauka baterietarako, erdieroaleetarako eta energia-teknologietarako ezinbesteko mineralen munduko erreserben % 20 inguru; Argentinak, berriz, litio-erreserba garrantzitsuak ditu. Txinak baliabide horien monopolioa ia duen une honetan, akordioak Europarako ordeko bazkide alternatibo gisa kokatzen du Hego Amerika. EBk berak onartu du akordioa ez sinatzeak Latinoamerikako (eta Europako) ekonomiak Pekinenganako menpekotasun are handiago baterantz bultzatzea ekarriko lukeela.

Azkenik, irismen globaleko galdera bat planteatzen du akordioak: bihur daiteke koalizio komertzial multilateral berri baten muina? Gaur gaurkoz, MMAren arauetan oinarritutako sistema multilateralak geldirik dago, batez ere Estatu Batuen aldebakarreko ekintzaren ondorioz. EB-Mercosur elkartea,

4 <https://www.pubaffairsbruxelles.eu/opinion-analysis/the-mercotur-deal-tests-europes-geo-economic-ambition/>

5 <https://www.dw.com/es/la-nueva-importancia-para-sudam%C3%A9rica-del-acuerdo-ue-mercotur/a-75541969#1>

EB-India hitzarmen berria eta Kanadarekin berriki egindako negoziazioa akordio-sare baten hasikina izan liteke, Washington-Pekin ardatzetik haratago egonkortasuna bilatu nahi duten erdi-mailako diru-sarreradun ekonomia handi garatuen artean.

Nolanahi ere, bere garrantzi geopolitikoa gorabehera, akordioak barne-oposizio indartsua izan zuen Europan, Frantziak lideratua eta lehia desleiala eta ingurumen-estandarrak zalantzan jartzen dituzten nekazarien protestek babestuta. Zatiketa horrek agerian uzten du egiturazko ahulezia bat: EBk anbizio handiko akordioak negoziatzeko, baina zailtasunak ditu horiei eutsiko dieten etxe barruko koalizioak eraikitzeko, eta horrek, azken batean, aktore geoekonomiko koherente gisa jarduteko duen gaitasuna ahultzen du.

Hego Amerikari dagokionez, Argentinak eta Estatu Batuek 2026ko otsailean sinatu zuten aldebiko akordioak beste konplexutasun-geruza bat eransten du, Washingtoni abantaila ematen baitio EBk Mercosurrekin sinatutako akordioaren bidez ziurtatu nahi zituen mineral kritikoak eskuratzeko.

4. Akordioak izan ditzakeen emaitzak

irudienez, EB-Mercosur Akordioak Europako korporazio industrial eta finantzario handien eta Mercosurreko nekazaritzako enpresa esportatzaile handien interesei erantzuten die ikuspuntu ekonomikotik.

4.1. Irabazleak...

Onuradunen eta kalteadunen lehen azterketa sektorial batean, EBko onuradun nagusiak industria-sektore hauek direla esan dezakegu: automobilgintza (Mercosurreko % 35eko muga-zergak gradualki kenduko dira; herrialde fabrikatzaile nagusiei mesede egingo die, hala nola Alemania, Espainia, Frantzia eta Italiari), makineria eta ekipo-ondasunak (EB munduko liderra da zenbait azpisektoretan, zeinak etekina aterako baitiote egungo muga-zergak % 14-20 murrizteari); industria kimikoa eta kimiko-farmazeutikoa, eta produktu elektrikoak eta elektronikoak, non muga-zergak nabarmen murriztuko diren. Hori bai, kontuan izan behar da ia sektore horietan guztietan Txinaren lehia nabarmena dela Hego Amerikako merkatuetan, eta, beraz, lehia ez dela bertako ekoizleekin izango, baizik eta, funtsean, Asiako herrialde horretako ekoizleekin.

Europako Batzordeak berak irabazletzat jotzen ditu likoreen, esnekien, gazten, oliba-olioaren eta produktu prozesatuen eta zenbait nitxotako (hala nola urdaiazpiko serranoa, txokolateak eta artisau-garagardoak) ekoizle europarrak, muga-zergen murrizketa nabarmena eta jatorrizko izendapenen babes handiagoa izango baitute.

Zalantzarik gabe, zerbitzuen sektoreak izango du Mercosurreko merkatuan sartzeko ahalmen handiena, batez ere finantza- eta aseguru-zerbitzuetan, telekomunikazioetan eta zerbitzu digitaletan, ingeniartzean eta aholkularitzan (azpiegitura-proiektuei lotuta) edo garraioa eta logistika, baldin eta alde biko merkataritzan igoera gertatzen bada.

Mercosurrentzat, hitzarmenak, zalantzarik gabe, nekazaritzako sektore esportatzailearen aukerak hobetzen ditu, bereziki behikia eta oilasko-haragia, azukre- eta etanol-ekoizleak, soja eta zerealak, produktu kolonialak (kafea, kakaoa, fruta tropikalak), eztia eta tabakoa; lehentasunezko kuotak izango dituzte eta.

Eduki teknologiko txikiko industria-sektore batzuei, hala nola siderurgiari, paperari eta zelulosari, eta bioerregaiei mesede egingo die muga-zerga komunitarioaren murrizketak. Baita mineralen eta litioaren ekoizleei ere. Gogora dezagun Europako trantsizio energetikorako lehengai kritikoak direla, eta akordioaren helburu nagusietako bat.

Turismoari eta zerbitzu digital eta profesionalei mesede egin diezaieke Europako bidaiari-fluxu handiagoak, baita sektore batzuetan tituluak elkarri onartzeak ere.

4.2. ... eta galtzaileak

Sektore kaltetuei dagokienez, asimetria handia dago alde batean eta bestean, EBrentzat batez ere lehen sektoreko adar eta jardura batzuei egingo baitie kalte merkataritza-liberalizazioak: behikia eta hegazti-hazkuntza, erremolatxa-azukrea, etanola..., Frantzia, Irlanda, Polonia eta Alemaniako produkzioan garrantzitsuak diren sektore batzuk. Mediterraneoko fruten eta barazkien sektoreak ere lehia handiagoa izango duela aurreikusten da, zitrikoetan, mahatsetan, meloietan..., eta horrek Espainia, Italia eta Greziari eragiten die.

Horren emaitza izan daiteke ustiategi-kopurua murriztea (epe luzeko joera hori bizkortu egin daiteke), familia-ustiategiaren kopurua murriztearen ondorioz, eta kapitalaren kontzentrazioa eta zentralizazioa handitzea nekazaritza komunitarioan.

Mercosurren aldetik, tokiko zerbitzuen hornitzaileek Europako enpresekin lehiatu beharko dute, hau da, oro har tamaina handiagokoak eta dibertsifikazio profesionalekoak diren enpresekin. Eta Europako bankuak gehiago sartuko dira banketxe-sektorean.

Halaber, EB ondoen kokatuta dagoen sektoreetako industria-jarduera batzuk ere kaltetuak izango dira, hala nola tokiko automobilgintza (muga-zerga altuek babestua Brasilen eta Argentinan), makineria eta ekipak, kimika eta elektronika, baina, era berean, eskualdean oso hedatuta dagoen oinetako enpresen sektore tradizionala berrikuntzako eta aldaketa teknologikoko ahalegin handia egin duen Europako industriaren (espainiarraren, italiarraren) lehiaren mende egon liteke.

Zenbait txostenen arabera, baliteke akordioak 186.000 lanpostu kualifikatu desagerraraztea Mercosurren (automobilgintza Uruguain, makineria Brasilen eta Paraguain, industria kimikoa eta farmazeutikoa Uruguain, Paraguain eta Argentinan). Nekazaritzan kualifikaziorik gabeko enplegu-igoera txikiak ez ditu galera horiek konpentsatzen (Handel Anders!, 2021).

Baina kalkulu horiek tentu handiz hartu behar dira, eta gauza bera egin behar da EBk merkataritzaren eta enpleguari eustearen arloan egiten dituen aurreikuspen baikorrei dagokienez. Munduko industria-panoraman egiturazko eraldaketa garrantzitsuak gertatzen ari dira, eta, haietan, garrantzi handia du balio-kate globalak kokatzeko estrategiak aldatzeak.

Adibidez, Renaultek erabaki du, Geely Txinako auto-enpresarekin egindako aliantza estrategiko baten barruan, etorkizuneko produkzioa Iberoamerikan eta Asian kokatzea. Bertan, 2030erako milioi bat ibilgailu ateratzea espero du, Europatik kanpo 14 modelo berri merkaturatuta⁶. Hori dela eta, multinazionalak Brasilen eta Argentinan dituen ekoizpen-instalazioak indartu egingo dira⁷.

Automobilaren BKG

Balio Kate Globalek (BKG) mundu osoan kokatutako etapa zehatzetan banatzen dituzte ekoizpen-prozesuak. BKGn erabileraren bidez, enpresek estrategikoki antola ditzakete beren balio-katearen zatiak, adibidez, helburu den bezero baten merkatu nazionalan edo lehiakide baten eremuan kokatuz. Ekoizpen-etapa jakin batzuk non kokatu erabakitzean, enpresek, normalean, funtsezko intsumotzat hartzen dituzte lehengaiak eta eskulana –horiei lotutako irisgarritasunarekin, kostuekin eta kalitatearekin batera– eta hainbat motatako inbertsioak sustatu edo zapuztu ditzaketen politika nazionalak. Kongresuak, bereziki, interesa du AEBko enpresentzako eta kontsumitzaileentzako balio-kate globalen etengabeko eboluzioaren inplikazio ekonomikoak eta politikoak ulertzeko.

6 <https://cincodias.elpais.com/companias/2026-09-15/renault-redobla-su-apuesta-por-crecer-fuera-de-europa-de-la-mano-de-geely-invertiran-900-millones-en-brasil.html>

7 <https://www.lavanguardia.com/dinero/20260915/11635683/renault-empujara-produccion-brasil-inversion-319-millones-euros.html>

1990eko hamarkadatik, BKGen forma eman diote ekonomia globalari. Munduko merkataritzaren bi heren baino gehiago BKGen bitartez egiten dira urtero, eta horrek merkataritza eta merkataritza-jarduerak gauzatzeko modua aldatzen du. Izan ere, bitarteko zerbitzuen eta ondasunen salerosketak gainditu egiten du lehengaien eta ondasun amaituen salerosketa.

Alde bakarreko merkataritza-liberalizazioak eta merkatu libreko itunek (MLI) ahalbidetutako merkataritza-oztopo txikiagoek eta Munduko Merkataritza Antolakundearen (MMA) sorrerak BKGen hazkundea bultzatu dute. Kostuak murrizten eta mundu osoan konexioa errazten dituzten aurrerapen teknologikoak eta Internet bidez gaitutako zerbitzu berriak ere faktore garrantzitsuak izan dira. Ondorioz, enpresek eta herrialdeek abantaila konparatiboetan jar dezakete arreta, eta zenbait produktu eta zerbitzutan espezializa daitezke balio-kateen barruan. Hala, aukera ekonomikoak eta merkatu berriak irekitzen dira enpresa txikientzat eta garapen bidean dauden herrialdeentzat.

Automobilaren industrian eratutako balio-kate globalak dira garatuenetako eta konplexuenetako batzuk. Funtsezko hainbat osagai ditu: hornikuntza-katearen kudeaketa, piezen hornikuntza, ekoizpenaren plangintza, inbentarioen kudeaketa, banaketa fisikoa eta saldu osteko zerbitzua. Alderdi horietako bakoitza elkarrekin egituratutako kokapen-erabakien mende dago, funtsezko hornitzaileekin harreman estuagoak ezartzeko eta moduluak finkatzeko guneak sortzeko ekoizpen-instalazioetatik hurbil. Instalazio horiek, aldi berean, hainbat kokapenetan ezartzen dira, eskariaren, katearen koordinazioaren edo politikaren faktore aldakorrei erreparatuta.

Automobilaren BKGen kudeaketa nabarmen garatu da denboran zehar, eta teknologia aurreratuak txertatu dira, hala nola trazabilitate-sistemak, plangintza automatizatua eta analisi prediktiboko tresnak, zeinek eraginkortasun eta moldagarritasun handiagoa behar baitute katearen maila bakoitzean.

Dirudienez, bidean da Europako automobilgintzako multinazionalen *indartutako erregionalizazioko* estrategia berri bat: Stellantisek Ipar Amerikako merkatua du ardatz⁸; Volkswagenek Europa eta Asia; eta Renaultek Latinoamerika eta Asia. Joera hori baieztatzen bada, Mercosurrekiko Akordioa sinatzeak, multinazional frantziarraren (orain franko-txinatarra) strategiari mesede egiten dionez, Europako automobil-sektorean enplegua gutxitzea eragin dezake eta, aldiz, Hego Konoko herrialdeetan enplegu industrial handitzea.

Nekazaritzan ere badira Mercosurren kaltetuak izango diren jarduerak, eta, esaterako, gari eta zereal argentinarrek lehian aritu beharko dute diruz lagundutako gari europarrarekin –gai hau sinatutako akordioen parte izan gabe ere–. Argentinako eta Uruguako esnekiak EBk diruz lagundutako esnekiekin ere lehiatuko dira. Argentinako ardoari dagokionez, ziurrenik Europako kapitalak erosteko eta eskuratzeko prozesu bat abiatuko du, eta ez dago argi kuantitatiboki Europako ardoak arantzelik gabe iristeak kalte egingo dionik.

8 <https://larepublica.es/2026/05/21/stellantis-anuncia-un-ambicioso-plan-para-aumentar-sus-ventas-en-norteamerica-un-35-para-2030/>

4.3. Laburpena blokeka

	EBk irabazten du	EBk galtzen du	Mercosurrek irabazten du	Mercosurrek galtzen du
Industria	Automobilgintza, makineria, kimika, farmazia-enpresak	–	Siderurgia, papera, mineralak	Automobilgintza, ehungintza, elektronika
Nekazaritza	Ardoa, olioak, esnekiak, prozesatuak	Haragia, azukrea, hegaztiak, frutak	Haragia, soja, azukrea, kafea, frutak	Garia, esnekiak
Zerbitzuak	Finantzarioak, digitalak, logistika	–	Turismoa, softwarea	Bankuak, profesionalak

Akordioak irabazle eta galtzaile asimetrikoak sortzen ditu bloke bakoitzaren barruan. EBN, onura nagusiak industrian eta zerbitzuei dagozkie batez ere; galerak, berriz, nekazaritza intentsiboari eta abeltzaintzari. Mercosurren, onura gehienak nekazaritzaren eta baliabide naturalen arloetakoak dira, eta galerak, berriz, babestutako manufaktura-industriarenak. Nolanahi ere, zenbait faktorek modulatu egiten dute akordioa abian jartzeak izango duen eragina. Esaterako, 10-15 urte arteko epe iragankorrek, sektore sentikorrenzako kuotek eta babesak, merkatuetarako sarbide erreala mugatzen duten oztopo ez-arantzelarioak izan daitezkeen estandar fitosanitarioak, jatorrizko arauak, kaltetutako sektoreak egokitze laguntzak.

Baina merkataritza-fluxuen funtsezko igoera baino gehiago, emaitzarik agerikoena izango da Europako kapital handia zerbitzuen merkatuetan sartzea (finantzarioak, profesionalak, komertzialak erosketa publikoak, logistika), Akordioak zerbitzuak, inbertsioak eta kontratazio publikoa barne hartzen baititu, eta Europako multinazionalen ura eta eraikuntza bezalako sektoreak irekitzen baitizkie. Argentinako Lanaren Konfederazio Orokorraren (CGT) ikerketen arabera, Europako enpresek munduko beste leku batzuetako gobernu-lizitazioen % 97 irabazten dute. (Handel Anders!, 2021).

5. Akordioak esaten ez duena

5.1. Merkatu librearen ideologian oinarrituz

Europako Batzordeak esan du Merkataritza-akordioak munduko eremu komertzial handienetako bat sortuko duela, 700 milioi kontsumitzaile inguruko merkatuarekin. Akordioaren norabide librekanbistak ohiko aurreikuspenak ditu: XIX. mendearen hasieran David Ricardok nazioarteko merkataritzaren abantaila konparatiboen teoriaren oinarriak idatzi zituenetik (Ricardo, 1817), ekonomia konbentzionalaren dogma bihurtu da esatea merkataritza-oztopoen murrizketa oro onuragarri dela akordio horretara iristen diren alderdi guztientzat.

Tradizioa ez hausteko, Batzordeak dio akordio horrek % 39 handituko dituela EBtik Mercosurrerako urteko esportazioak, 49 mila milioi euro inguru, hain zuzen: % 40 eta 50 mila milioi ez esatea marketin-kontua da: zifra ez-biribil batek "landuago" izatearen irudia ematen du, zifra horiek duten izaera espekulatibo hutsa gorabehera, zeinak muga-zergen murrizketen ehunekoak esportatutako kopuruen baliokide diren portzentajezko igoeratan itzuliz ezartzen baitira. Bide batez, Europako Batzordearen prentsa-oharrak "ahaztu" egiten du Mercosurrek EBrako esportazioetan izango duen eragina kalkulatzeko (Europako Batzordea, 2025a).

Merkatu librearen teoriaren funsgabetasunak

David Ricardoren arabera, herrialde batek ezin dituenean bere inportazio-beharrak esportazioekin bete, defizit komertziala diruarekin (urrea) ordaindu behar izaten du. Urre-diru hori erreserbetatik dator hasieran, eta, erreserba horiek agortzen direnean, nazioarteko maileguetatik. Urre-dirua herrialde esportatzailean sartzen da, eta herrialde inportatzailetik irteten da. Horren ondorioa, Ricardoren esanetan, eta bere garaian David Humek proposatu zuen eta ekonomialari askok gaur arte mantendu duten moneta-teoriaren arabera (*monetarismoa* deiturikoa), herrialde batean diru-kopurua handitzen denean, prezioek gora egiten dute. Bere diruaz gabetzen ari den herrialdean, berriz, prezioek behera egiteko joera izango dute. Teoria horren arabera, azkenean iritsiko da momentu bat non herrialde defizitarioak, prezio *erlatiboetan* izandako aldaketen ondorioz, esportatzen duen herrialdean oso garesti bihurtu diren salgai batzuk esportatu ahal izango dituen, atzerriko merkataritza orekatuz. Beraz, merkatu librea beti da herrialde batek izan ditzakeen egiturazko arazoen konponbidearen zati bat.

Teoria hori, nazioarteko espezializazioa herrialdeko faktoreen horniduraren eta kapitalen mugimendu librearen arabera postulatu duen bertsio modernoan, teoria ekonomikoaren katixima da oraindik ere, zeinak prezio erlatiboaren mugimenduei herrialdeen arteko harremanak berrerekatzeko botere taumaturgikoa ematen dien.

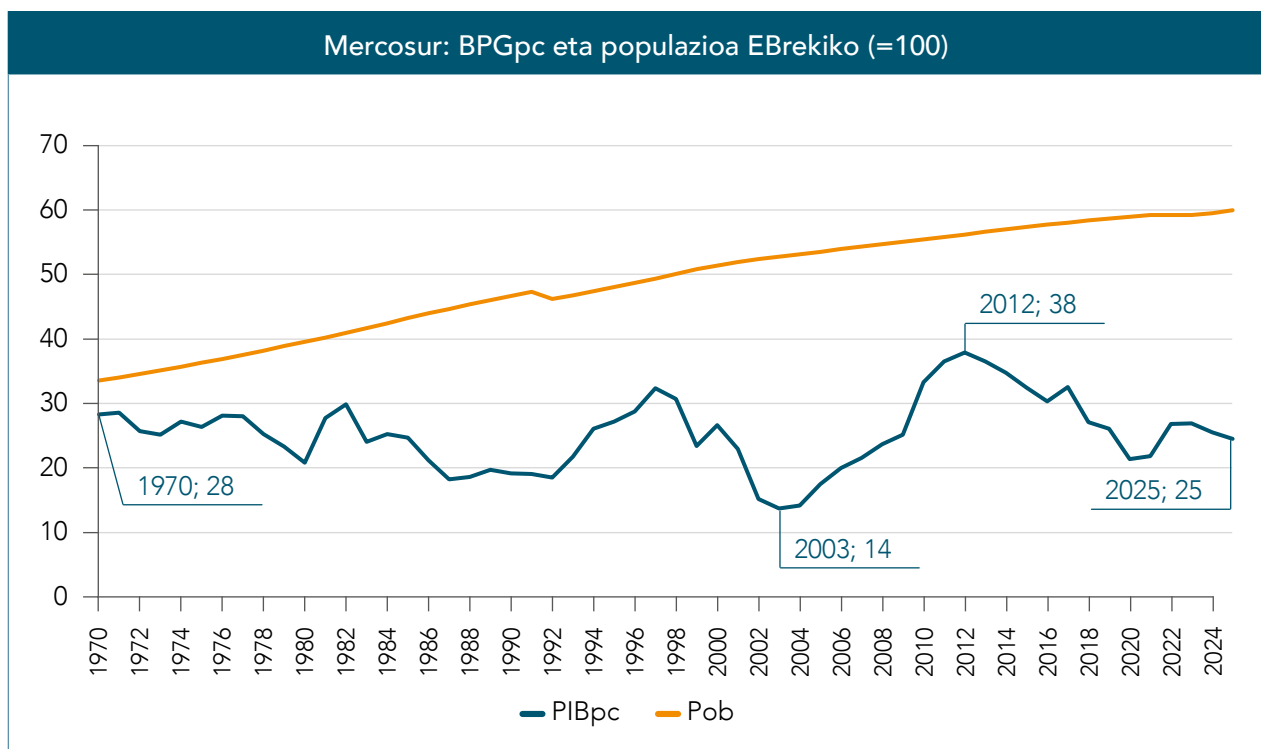
David Ricardok ahazten du herrialde defizitarioari dirua mailega diezaiokeen bakarra erosten dizkionak baino salgai gehiago erosten dizkion herrialdea dela. Bestalde, dirua ez da zuzenean herrialdeetan sartzen eta ateratzen, banku-sistemaren bidez pasatzen da. Nazioarteko diru-mugimenduen benetako eragina ez da izango herrialdeen arteko prezio erlatiboak aldatzea, baizik eta dirua galtzen ari den herrialdean interes-tasak igotzea (bankuen gordailuen murrizketa) eta dirua sartzen ari den herrialdean interes-tasak jaistea, bankuetan diru-eskaintza handitzearen ondorioz.

Interes-tasa jaisteak erraztu egiten du jada merkataritza-abantaila zuen herrialdean inbertitzea, eta tasa hori igotzeak zaildu egiten du defizit kronikoa zuen herrialdean inbertitzea. Eraitza ez da berrerekatzea, bi herrialdeetako industria-eredua indartzea baizik, eta herrialde ahularen kanpo-finantzazioarekiko mendekotasuna pixkanaka handitzea. Erdialdeko eta periferiako herrialdeen arteko harremanetan errealtatean gertatzen den bezala.

5.2. Erdigunea-periferia eredua indartzea

EBren eta Mercosurren arteko eskualde arteko merkataritza-ereduak erdigunea-periferia eredu tradizionalari jarraitzen dio, industria-ondasunak hornitzen dituen erdigune batekin –EBk Mercosurrera egiten dituen esportazioak makineriaren bosten batek, produktu kimiko eta farmazeutikoen laurden batek eta garraio-ekipoaren hamarren batek baino gehiagok osatzen dute– eta produktu primarioen eta lehengaien periferia batekin (Mercosurrek EBra egiten dituen esportazio handienak nekazaritza-produktuek –esportazioen ia erdia– eta mineralen bosten batek osatzen dituzte)⁹.

Negoiazio-aldi luzean (1999-2026), Mercosurrek EBrekiko izan duen posizioa ahulduz joan da: biztanleria EBren % 50en baliokidea izatetik % 60ra igaro da, baina pisu ekonomikoa, biztanleko aberastasuna sortzeko gaitasunaren arabera neurtuta, gorabehera ziklikoez gain, nekez mantendu da EBren laurden batean, eta egoera hori ez da azken mende erdian aldatu.

Iturria: egileak sortua, UnctadStats-en datuekin.

Akordioaren testu osoak merkatuaren ideologia indartzen du, baliabideak eta aberastasuna banatzeko ia irizpide bakar onartu gisa. Adibidez, akordioaren 17. artikulua, enpresa publikoei buruzkoak, enpresa publikoak hau egitera behartzen ditu:

“... Alderdi baten lurraldean merkataritza-jardueretan parte hartzen dutenean, merkataritza-kontsiderazioen arabera jardutera salgaien edo zerbitzuen erosketetan edo salmentetan, salbu eta euren mandatu edo helburu publikoak betetzeko, Alderdi baten Zuzenbidean xedatutakoaren arabera.” (Europako Batzordea, 2026: 148/2758).

9 Hauek izan ziren Mercosurreko herrialdeetatik 2025ean etorritako inportazio nagusiak (Europako Batzordea, 2026b):

- Oleaginosoak eta proteaginosoak (% 34, eta 8.550 milioi euro).
- Kafea, tea, kakaoa eta espeziak (% 26,4, 6.660 milioi euro).
- Behikia (% 7,7, eta 1.940 milioi euro).
- Fruta eta fruitu oskoldunak (% 7,6, eta 1.910 milioi euro).

Salbuespen bakarrak bankuen jarduerak, pentsio-sistemak, etxebizitza babestuetarako kredituak, enpresa txiki eta ertainak eta nekazariak dira. Gainerako jarduera guztietan, enpresa publikoek, akordioaren arabera, merkataritza-irizpide hutsez jardun behar dute, eta ezin izango dituzte merkatukoak ez diren prezioetan erosteko edo saltzeko onura publikoko edo guztien oneko irizpideak argudiatu.

5.3. Helburu klimatikoekiko kontraesana

Akordioaren sinadura aurkezteko EBk emandako prentsaurrekoan, Von der Layen presidenteak klima-aldaketaen aurkako borroka indartzeko testuinguruan kokatu zituen sinatutako akordioak, eta hau adierazi zuen:

“Garapen jasangarriari dagokionez, EBk inoiz sinatu duen anbiziotsuena da akordio hau, alderdi hauek biltzen baititu:

- Klimaren aldeko ekintzan anbizio handiko konpromiso gauzagarriak, zeinak Parisko Akordioa funtsezko elementutzat barne hartzen duten;
- Garapen jasangarriko konpromiso zehatzak, arreta berezia jarritz emakumeen ahalduzko ekonomikoari eta lan-eskubideei;
- Hemendik 2050era klima-neutraltasunaren alde lan egiteko konpromisoa; eta
- Ekarpen argi bat merkataritzaren aldetik trantsizio ekologikoari.”

(Europako Batzordea, 2026c)

Egia esan, kontraesan nabaria dago ekoizpenaren eta nazioarteko salgaien fluxuen arloko merkataritzako behin-behineko akordioak lortu nahi dituen helburu zehatzen eta klima-aldaketaen aurkako borrokaren artean. Akordioaren testutik ondorioztatzen den errealitatea ezin daiteke hortik urrunago egon. Merkataritzako Behin-behineko Akordioaren ia 3.900 orrialdeetan eta eranskinetan, 14 orrialdeko kapitulu bakarra dago, berariaz merkataritzaren eta garapen jasangarriaren arteko harremanei eskainia. Horrez gain, zenbait paragrafo solte daude, hala nola 7.4 artikulua, “nekazaritza-bioteknologiari” buruzkoa, hau da, genetikoki eraldatutako organismoei (GEO) buruzkoa, zeinak “informazio-trukearen” inguruko lerro gutxi batzuk besterik ez dituen: inportazioetan GEOen baimendu gabeko edukiak detektatzen direnean ere, konpromiso bakarra da... “informazio-trukeetan” sakontzea (Europako Batzordea, 2026: 60/2758).

Bestalde, 18. kapituluak, “Merkataritza eta garapen jasangarria” hizpide duenak (hor sartzen dituzte gain-gainetik “lan-arloko alderdiak –ezen ez eskubideak–”) adierazten du egungo jasangarritasun-mailak egokiak eta alderdi bakoitzaren eskumenekoak direla, eta ez eztabaidaren xedeetako bat Akordioan. Badaezpada ere, honako hau ezartzen da 18.2.6 atalean: “Alderdi batek ez ditu aplikatuko ingurumenaren eta lanaren arloko bere legeak eta erregelamenduzko xedapenak merkataritzaren ezkutuko murrizketa edo diskriminazio bidegabekoa eta arbitrarioa den modu batean.” (Europako Batzordea, 2026: 150/2758). Hau da, merkatu librea ingurumenaren babesaren gainetik dago adostutako lehentasunen hurrenkeran. Alde bakoitzak sinatutako Lanaren Nazioarteko Erakundearen (LANE) hitzarmenak aipatzen dira, eta sinatutakoa beteko dela baieztatzen da, baina ez dago betetze hori egiaztatzeko ezta berrikusteko mekanismorik ere, akordioaren esparruan esportazioen ekoizpen- edo inbertsio-baldintzei dagokienez. Eta, badaezpada, 18.4.7 artikulua dago: “Lan-arauak ez dira merkataritza-protektionismoarako erabili behar” (Europako Batzordea, 2026: 151/2758).

Era berean, Ingurumenari buruzko Akordio Multilateralak eta haien garrantzia gogorarazten dira, baina berriz ere mugak jartzen dira lehentasunen lehentasuna aipatzen denean 18.5.7 atalean: “Akordio honetako xedapenek ez diote Alde bati eragotziko Ingurumenari buruzko Akordio Multilateralak aplikatzeko neurriak hartzea edo mantentzea, neurri horiek 18.2 artikuluko 6. paragrafoarekin bateragarriak badira” (Europako Batzordea, 2026: 152/2758). Hau da, ingurumenaren babesa bi aldeko merkatu librea mantentzearen menpe dago.

Kapituluak beste ingurumen-gai batzuk aipatzen ditu, hala nola klima-aldaketa, baso-soiltzea, arrantza, baina testu osoa beteta dago zehaztasun faltaz, alderdiek berretsitako konpromisoak, informazio-trukez..., eta ez du artikulua bakar bat ere aldebiko merkatu librearen eraginak mugatu ditzaketen ingurumen-babesei buruz.

Atal bakar batean ere ez da planteatzen Akordioak, sojaren inportazioak (Argentinak esportazioari zergak kendu behar dizkio) eta sojarekin elikatutako oilasko- eta txerri-haragiaren inportazioak sustatzean, abeltzaintzarako eta nekazaritzarako ekosistemen suntsipena (Brasilen jada negutegi-efektuko gasen emisio totalen ia erdia da) eta baso-soiltzearen gorakada susta dezakeela, esate baterako, Brasilgo Cerrado eskualdean, non deforestazioa legezkoa den. Soja ekoizten duten enpresek gaur egun euren hazkuntzak hedatu, abeltzainak Amazoniarantz bultzatu eta deforestazioa lurralde indigenetara eramaten dute.

Merkataritza-fluxuen gorakadak Europako ingurumen-jasangarritasunean eta biodibertsitatean ere eragina izango du; abeltzaintza intentsiboko zenbait aldaera indartuko dira, Herbehereetako adibidez (nitrogeno-soberakinaren kausa nagusia da herrialdean, eta inportatutako sojaren mende dago komertzialki bideragarria izateko). Distantzia luzeko nekazaritza-merkataritza sustatuz, eta kontsumitzaileentzako eskaintza dibertsifikatu eta aberastuko dela aginduz, Europako nekazaritza bera jasangaitzago eta kutsagarriago bihurtzen da eskualde- eta mundu-mailan.

5.4. Ekosistema berezietarako arriskua

Hego Amerikan planeta osoarentzat garrantzia duten ekosistema batzuk daude: Amazonas, Cerrado, Pantanal eta Gran Chaco. Denak daude presiopean nekazaritzaren hedapenagatik. Brasilen, 2020an, Belgikaren neurriko baso-eremuak desagertu ziren, zeinek 1,77 gigatona CO₂ biltzen zituzten. Hori Herbehereek urte berean guztira isuritako berotegi-efektuko gasak baino hamar aldiz gehiago da. Abeltzaintzarako eta nekazaritzarako eremu naturalak suntsitzeak Brasilgo emisio guztien ia erdia eragiten du.

Akordioak sojaren, behikien, hegaztien, txerriekien eta azukre-kanabera eta arto-bioetanolaren ekoizpena sustatuko du. IAmazon erakundeak kalkulatu zuen eskari gero eta handiagoak beste 122.000 baso-hektarea suntsituko dituela, eta Brasil izango dela herrialderik kaltetuena (Handel Anders!, 2021).

Amazonasen, haragiaren ekoizpena da, aspalditik, deforestazioaren bultzatzaile nagusia. Nazioarteko enpresek deforestatzen duten nekazariari ez erostea agintzen duten arren, Greenpeacek behin eta berriz erakutsi du promesa horiek ez direla betetzen.

Sojaren muga-zergekin zero izaten jarraituko duten arren, inportazioek gora egingo dute, Argentinak esportazioari jarritako zergak indargabetu behar dituelako. Oilasko- eta txerri-haragiaren esportazioak ere hazi egingo dira, eta soja-hazkuntza are gehiago suspertuko da. Baso-soiltzea legezkoa den Brasileko Cerradon, soja ekoizten duten enpresak hedatu egiten dira, eta abeltzainak Amazoniarantz bultzatu. Zeharkako eragin hori bereziki kaltegarria da.

Akordioak ur eta lur asko behar duten esportazio-hazkuntzatarako "sakrifizio-guneak" sustatzen ditu. Ez dago esportazioen dibertsifikaziorik, labore berberen kontzentrazioa baizik (soja, haragia). Mercosurreko lurraren banaketa munduko desorekatuena da: Paraguain, lur emankorraren % 70 baino gehiago populazioaren % 1ena da (Handel Anders!, 2021).

Lurjabe handiek, sarritan armaturik eta tokiko agintarien laguntzarekin, nekazari txikiak eta herri indigenak kanporatzen dituzte. Paraguaitik herri indigenen eskubideen alde lan egiten duen Hugo Fundazioko presidente Eddy Ramirez beldur da akordioak prozesu hori azkartuko ote duen; izan ere, ondorio suntsitzaileak izan ditzake desplazatutako komunitateentzat eta arrantza tradizionalarentzat, debekatutako pestiziden erabilerak kaltetuta (Handel Anders!, 2021).

6. Ondorioa

EB-Mercosur akordioa tresna geopolitiko eta geoestrategiko gisa aztertu behar da, merkataritza-itun soil gisa baino gehiago. Gero eta protekzionismo handiagoaren eta potentzia handien arteko lehiaren testuinguruan, EBri aukera ematen dio aliantzak dibertsifikatzeko, menpekotasunak murrizteko eta lehengai kritikoak –batez ere litioa eta ezinbesteko mineralak– eskuratzeko aukera ziurtatzeko; aldi berean, Mercosurri arauetan oinarritutako lankidetzaren alternatiba bat eskaintzen dio, AEBren presioaren eta Txinaren eraginaren aurrean. Baina ez dago argi lortu nahi diren helburu handinahiek, batez ere inbertsiorako lehentasunezko merkataritza-kanal bat ezartzeak, azpieskualdean txinatarrek eta estatubatuarrek azpieskualde horretan dituzten asmoak geldiaraztea lortuko dutenik.

Izan ere, bi blokeen arteko asimetria estrukturalak dimentsio estrategiko hori tenkatzen du: EBrentzat Mercosur bere kanpo-merkataritzaren % 2 baino ez da, eta, aldiz, Mercosurrentzat EB lehen mailako bazkidea da, eta Txinak, pixkanaka, bai Europa bai Estatu Batuak kanporatu ditu eskualdeko bazkide komertzial nagusi gisa.

Nazioarteko harreman ekonomikorako esparru berri bat eskaini beharrean, akordioak erdigunea-periferia patroia klasikoa erreproduzitzen du: EBk ondasun industrialak, finantza-zerbitzuak eta makineria esportatzen ditu, eta Mercosur lehen mailako eta nekazaritzako produktuetan espezializatzen da. Europako onuradun nagusiak automobilgintza, industria kimikoa eta farmazeutikoa eta zerbitzu finantzarioak eta digitalak dira; kaltetu gehienak Frantzia, Irlanda, Polonia eta Espainiako nekazaritza intentsiboan eta abeltzaintzan daude. Mercosurren, irabazleak haragia, soja, azukrea eta etanola esportatzen dutenak dira, eta galtzaileak, berriz, babestutako sektore industrialak –automobilgintza, makineria, kimika, oinetakoak–. Kalkuluen arabera, baliteke Mercosurreko herrialdeetan dozenaka mila lanpostu kualifikatu suntsitzea. Nolanahi ere, bilakaera hori Europako multinazional nagusien erabaki estrategikoen mende uzten da. Akordioak Europako nekazaritzarako babes-neurriak jasotzen ditu, baina Mercosurreko industria-ehuna babesteko neurri baliokiderik ez.

Azkenik, dokumentuak funtsezko kontraesan bat du: akordioa anbizio handikoa omen da garapen jasangarriari eta klima-aldaketaren borrokari dagokienez, baina praktikan merkatu librearen menpe jartzen du ingurumenaren eta lanaren babesa. Garapen jasangarriari buruzko kapituluak ez du egiaztatze mekanismo loteslerik, eta soja-laboreen eta abeltzaintzaren hedapenak ekosistema kritikoak mehatxatzen ditu, hala nola Amazonas, Cerrado eta Pantanal.

Helburuekiko anbizio itzela ez dator bat enpresen interesak herritarren ongizatearen mende jarriko dituen akordio bat egiteko erakutsi den gaitasun politiko urriarekin. Herritarren ongizatea enpresen interesen mende dagoela pentsatzea marko kontzeptual zaharkitu batean kokatuta jarraitzea da. Tokiko ekoizpena eta kontsumoa lehenestearen garrantzia, herrialdeek beren merkatuak eta ekoizpen-gaitasuna babesteko duten eskubidea edo lehiaren ordeza nazioarteko lankidetzaren ekonomikoa indartzeko beharra ulertzen ez dutenez, EBko eta Mercosurreko gobernuek erakusten dute ez dutela ulertzen munduko ekonomian, itxuraz, sendotzen ari den paradigma-aldaketa.

7. Bibliografía

- EUROPAKO BATZORDEA (EB) (2025a): *La Comisión propone la adopción de los acuerdos Mercosur y México*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_25_1644
- EUROPAKO BATZORDEA (EB) (2025b): *Factsheet EU-Mercosur Trade Agreement - Key facts- 2025*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_24_6269
- EUROPAKO BATZORDEA (EB) (2026a): *Propuesta de DECISIÓN DEL CONSEJO relativa a la celebración, en nombre de la Unión Europea, del Acuerdo de Asociación entre la Unión Europea y sus Estados miembros, por una parte, y el Mercado Común del Sur, la República Argentina, la República Federativa de Brasil, la República del Paraguay y la República Oriental del Uruguay, por otra*. [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2025\)357&lang=es](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2025)357&lang=es)
- EUROPAKO BATZORDEA (EB) (2026b): *EU trade relations with Mercosur. Facts, figures and latest developments*. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/mercosur_en
- EUROPAKO BATZORDEA (EB) (2026c): *La UE y Mercosur firman una asociación histórica y ambiciosa*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_26_113
- EUROPAR BATASUNA (EB) (2026): *Acuerdo Interino de Comercio entre la Unión Europea, por una parte, y el Mercado Común del Sur, la República Argentina, la República Federativa de Brasil, la República del Paraguay y la República Oriental del Uruguay, por otra parte*. Document 22026A00184. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:22026A00184>
- HANDEL ANDERS! (2021): *El Acuerdo Comercial EU-Mercosur: un análisis crítico y una alternativa*. Handel Anders! koalizioa, 2021eko urtarrila.
- JRAISSAT, Jorge (2026): *Europe and Latin America: A Solution to Each Others' Economic Challenges*. Martes Center for European Studies, Brusela, 2026ko abuztua.
- MOYA, Franklin (2025): *Acuerdo UE-Mercosur: una alianza que va más allá del comercio*. Instituto Complutense de Estudios Internacionales, Unibertsitate Konplutentsea, Madril, 2025eko uztaila.
- RICARDO, David (1817): *Principios de Economía Política y Tributación* [VII. kap.: Sobre Comercio exterior]. Pirámide editoreak, Madril, 2003.

1. **Garapenari buruzko pentsamenduaren bilakaera: teoriak, estrategiak eta adierazleak.** Luis Guridi, Hegoa Institutua Ekonomia Aplikatua I Saila. 2017.
2. **Garapena eta iraunkortasuna: bilakaera, bateragarritasuna eta ikuspegiak.** Iker Etxano Gandariasbeitia, Ekonomia Aplikatua I Saila, UPV/EHU. 2017.
3. **Garapena feminismotik aztertzen.** Yolanda Jubeto Ruiz, Mertxe Larrañaga Sarriegi, Hegoa Institutua, Ekonomia Aplikatua I Saila, Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU.
4. **Garapenerako lankidetza eta bere bilakaera.** Irati Labaien Eiguren, Jorge Gutiérrez Goiria, Hegoa Institutua, Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU.
5. **Trantsizio ekosoziala helburu: ondo bizi, denok, muga biofisikoen barruan.** Joseba Azkarraga -Etxagibel, Soziologia Saila, Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU.
6. **Migrazioak eta garapena Win-win agertokia posible ote?** Gorka Moreno Márquez, Xabier Aierdi Urraza, Ikuspegi – Euskal Immigrazioaren Behatokia. Euskal Herriko Unibertsitatea.
7. **Ekonomia soziala: Ikerketa-objektua eta analisirako lanabesak.** Enekoitz Etxezarreta Etxarri, Juan Carlos Pérez de Mendiguren Castresana, Ekonomia Aplikatua I Saila. Gezki Institutua. Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU. Enpresen Antolaketa Saila. Hegoa Institutua. Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU.
8. **Globalizazioa eta tokiko garapena.** Mikel Zurbano, Elena Martinez Tola, Xabier Gainza, Pablo Arrillaga, Ekonomia Aplikatua I Saila, Euskal Herriko Unibertsitatea.
9. **XXI. mendeko pobrezia. Benetan ezabatzeko proposamenak.** Alfonso Dubois Migoya, UPV/EHUko irakasle erretiratu, Hegoa Institutua.
10. **Elikadura-sistemak: Elikadura Burujabetzaren eta Agroekologiaren estrategia askatzaileak.** Efen Areskurrinaga Mirandona, Ekonomia Aplikatua I UPV/EHU eta Hegoa Institutua. Mirene Begiristain Zubillaga, Finantza Ekonomia II UPV/EHU eta Hegoa Institutua. Eduardo Malagón Zaldua, Ekonomia Aplikatua V UPV/EHU Hegoa Institutua.
11. **2030 Agenda eta Garapen Jasangarrirako Helburuak: jatorria, edukia eta jarraipena.** Andrés Fernando Herrera Herrera, HEGOIA Institutua, Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU).
12. **Gobernantza eta herritarren partaidetza.** Jone Martínez-Palacios, Andere Ormazabal Gaston, Igor Ahedo Gurrutxaga, EHUKo Politika Zientzia eta Administrazio Saileko kideak eta demokrazia partizipatiboari buruzko Parte Hartuz ikerketa-taldeko ikertzaileak.
13. **Gatazka armatuak, bakea eta garapena.** Itziar Mujika Chao eta iker zirion landaluze, UPV/EHUko Nazioarteko Zuzenbide Publikoa, Nazioarteko Harremanak eta Zuzenbidearen Historia Saileko irakasleak, eta Hegoa Nazioarteko Lankidetza eta Garapenari Buruzko Ikasketa Institutuko ikertzaileak.
14. **Finantza etikoak, ekonomia solidarioa sustatzeko tresna ekonomikoak eta politikoak.** Cristina de la Cruz-Ayuso, Deustuko Unibertsitateko irakaslea eta ikertzailea. Pedro Arrupe Giza Eskubideko Institutua.

15. **Merkatu soziala: Ekonomia Solidarioa hedatzeko estrategia.** Carlos Askunze Elizaga, REAS Euskadi. María Angeles Díez López, UPV/EHUko Hegoa Institutua eta REAS Euskadi.
16. **Kontabilitate Finantzarioaren begirada zabalduz Gizarteari eta Naturari buruzko informaziora. Gizarte Kontabilitatearen jatorria, eboluzioa eta etorkizuneko erronkak.** Ainhoa Garayar, Ekonomia eta Enpresa Fakultatea –Gipuzkoako Atala–. Maider Aldaz, Ekonomia eta Enpresa Fakultatea –Gipuzkoako Atala–. Igor Alvarez, Ekonomia eta Enpresa Fakultatea –Gipuzkoako Atala–. Jone Arocena, Gestoría Aguirre Gestión.
17. **Txina: Garapen eredua birbideratzea eta munduko ekonomian zeregin berria.** Juan Barredo-Zuriarrain, Euskal Herriko Unibertsitateko Ekonomia Aplikatua I Saileko irakasle laguntzailea. Ricardo Molero Simarro, Madrilgo Unibertsitate Autonomoko Egitura Ekonomikoko eta Garapenaren Ekonomia Saileko irakaslea.
18. **Happykrazia: psikologia positiboaren hedapena eta bizitzaren psikopatologizazioan duen eragina.** Maria Lopez Castillo, HEGOA/EHUko Globalizazioa eta Garapena Masterreko ikasle ohia. Galdakao-Usansolo Ospitaleko erizaina.
19. **Herri Administrazioaren eraketak: berdeak, sozialak, berritzaileak... arduratsuak.** Artizar Erauskin, Ekonomia Aplikatua I Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU.
20. **Klima-aldaketari buruzko hitzaurrea: inpaktuak eta egokitzapena.** Elisa Sainz de Murieta, Basque Centre for Climate Change (BC3), 48940 Leioa. Marta Escapa¹, Basque Centre for Climate Change (BC3), 48940 Leioa, Analisi Ekonomikoko Saila, EHU.
21. **Sumak kawsay, buen vivir, bizitze ona: Garapenari alternatibien bila.** Unai Villalba-Eguiluz, UPV/EHUko Ekonomia Aplikatua Saileko irakasle-ikertzailea. Ekonomia eta Enpresa Fakultatea-Araba.
22. **Errenta eta aberastasun banaketaren desperekotasuna munduan.** Patxi Zabalo Arena. Ekonomia Aplikatuko Institutua eta Hegoa Institutua, UPV/EHU.
23. **Pobrezia generoaren ikuspegitik aztertzeo gakoak.** Mª Luz de la Cal Barredo. Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea. Lan Harremanen eta Gizarte Lanaren Fakultatea.
24. **Nazioarteko merkataritza globalizazioaren garaian: aurrekariak, ezaugarriak, arauak, eztabaidak, eta ingurumariak.** Eduardo Bidaurratzaga Aurre, Elena Martinez Tola. Hegoa-UPV/EHU.
25. **Turismoa garapen-tresna gisa lurralde pobretuetan.** Josu Benito Andikoetxea. Garapena eta Nazioarteko Lankidetzeta Masterreko ikasle ohia. HEGOA Institutua UPV/EHU.
26. **Etxebizitza beharra eta ekonomia kolaboratiboa: cohousing fenomeno.** Maddi Montero. Ekonomia eta Enpresa zientzietan Graduatua da. Aitziber Etxezarreta. Ekonomian doktorea eta UPV/EHUko Ekonomia Aplikatua Saileko irakaslea da, eta GEZKIko (Gizarte Ekonomia eta Zuzenbide Kooperatiboaren Institutua) idazkaria.
27. **Megaproiektuak Hazten ari den fenomeno korporatibo baten ikuspegi globala.** Gonzalo Fernández. OMAL-Paz con Dignidad elkarteko ikerlaria. Erika González. OMAL-Paz con Dignidad elkarteko ikerlaria. Juan Hernández. OMAL-Paz con Dignidad elkarteko ikerlaria. Pedro Ramiro. OMAL-Paz con Dignidad elkarteko ikerlaria.
28. **Gizarte Eraldaketarako Hezkuntza edo itxaropenaren alde borrokatzeo erronka.** Gema Celorio Díaz. Hegoaren Hezkuntza Taldea. Juanjo Celorio Díaz. Hegoaren Hezkuntza Taldea. Amaia del Río Martínez. Hegoaren Hezkuntza Taldea. Iris Murillo Hidalgo. Hegoaren Hezkuntza Taldea.
29. **Komunikazioa eta garapena: joan-etorriko bidaia bat.** Laura Feal Sánchez.
30. **Munduko ekonomiaren erronka demografikoak.** Ángeles Sánchez Díez. Madrilgo Unibertsitate Autonomoa.

31. **Zaintza eta zahartzaroa: XXI. mendeko erronkak.** Matxalen Legarreta-Iza. Soziologia eta Gizarte Langintza Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU. Uzuri Castelo Moñux. Soziologia eta Gizarte Langintza Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU. Alaitz Uriarte Goikoetxea. Soziologia eta Gizarte Langintza Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU. Maider Barañano Uribarri. Soziologia eta Gizarte Langintza Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU. Marina Sagastizabal Emilio-Yus. Soziologia eta Gizarte Langintza Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU.
32. **Ekofeminismoak. Bizitzari eustea eta gorputza-lurra lurraldea zaintzea.** Amaia Pérez Orozco. Colectiva XXK. Feminismoak, pentsamendua eta ekintza.
33. **Sexu eta genero aniztasuna aztertzeako gakoak.** Aimar Rubio Llona. Hegoako Kolaboratzailea, UPV/EHU.
34. **Zientzia eta feminismoak: zientziari bizitzaren iraunkortasunetik begiratzen.** Vane Calero Blanco. Sorkin, alboratorio de saberes / jakintzen iraultegia.
35. **Garapen jasangarriaren oinarri esentzialistak. 2030 Agendaren inguruko gogoeta filosofikoa.** Juan Telleria. Filosofia Saila, PRAXIS ikerketa taldea eta Hegoa Institutua. Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU.
36. **Inurriak baikin.** Kolapsoa ez da saihestezina gizarte konplexuetan. Gorka Bueno. Ekopol ikerketa-taldea. Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU.
37. **Gizarte desberdintasunak osasunean: zer eragin dute euskadiko herritarrengan?** Amaia Bacigalupe. Soziologia eta Gizarte Langintza Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU). Osasunaren Gizarte Determinatzaile eta Aldaketa Demografikoari buruzko Ikerketa Taldea – OPIK. Erika Valero. Osasunaren Gizarte Determinatzaile eta Aldaketa Demografikoari buruzko Ikerketa Taldea – OPIK. Erizaintza 2 Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU). Yolanda González-Rábago. Soziologia eta Gizarte Langintza Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU). Osasunaren Gizarte Determinatzaile eta Aldaketa Demografikoari buruzko Ikerketa Taldea – OPIK. Unai Martín. Soziologia eta Gizarte Langintza Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU). Osasunaren Gizarte Determinatzaile eta Aldaketa Demografikoari buruzko Ikerketa Taldea – OPIK.
38. **Zer da Desazkundera?** Adrián Almazán. THECO ikerketa-taldea, Madrilgo Karlos III.a Unibertsitatea.
39. **Etika eta garapena.** Imanol Zubero. Soziologia eta Gizarte Langintza Saila, UPV/EHU.
40. **Lanaren Ekonomia, lan merkatuaren azterketa soziologikotik Euskal Herriko lan harremanen garapen juridikora arte.** Endika Alabort Amundarain. Euskal Herriko Unibertsitatearen Politika Publikoak eta Historia Ekonomikoko Saileko irakaslea. Andrea de Vicente Arias. Euskal Herriko Unibertsitatearen Enpresa Zuzenbidea eta Zuzenbide Zibila Saileko irakaslea. Eki Etxebarria Respaldiza. Herriko Unibertsitatearen Soziologia eta Gizarte Langintza Saileko irakaslea. Jon Bernat Zubiri Rey. Euskal Herriko Unibertsitatearen Ekonomia Aplikatua Saileko irakaslea.
41. **Zientzia eta Teknologiari begirada giza garapenetik eta eraldaketa sozialetik.** Unai Villena Camarero, Joseba Sainz de Murieta Mangado. Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU).
42. **Genero zeharkakotasunetik intersektionalitatera: genealogiak, garapen instituzionala eta eraldaketarako aukerak politika publikoetan.** Uxue Zugaza Goienetxea, Miriam Ureta García. Politika eta Administrazio Zientzien saileko irakasle eta ikerlariak, eta Parte Hartuz ikerketa taldeko kideak.
43. **Kazetaritza feminista: intersektionalitatea txertatzeko ahalegina.** Maria Gorosarri González. EHUKo irakaslea eta ikertzailea.
44. **Adimen artifiziala eta generoa.** Ondare. Naiara Aginako Bengoa, Olatz Arbelaitz Gallego, Borja Calvo Molinos, Iñaki Inza Cano, Itziar Irigoien Garbizu, Elena Lazkano Ortega, Alex Mendiburu Alberro, Usue Mori Carrascal, Olatz Perez de Viñaspre Garralda, Ana Zelaia Jauregi.

45. [Settler Colonialism](#) eta [Kolonialismoaren bilakaerak](#): [hurbilketa historiko bat oraina hobeto ulertzeko](#). Endika Rodriguez Martin. EHU. Soziologia eta Gizarte Lana. [Mar Gijón Mendigutia](#). EHU. Nazioarteko Zuzenbide Publikoa, Nazioarteko Harremanak eta Zuzenbidearen Historia.
46. [EB-Mercosur akordioa](#): [ziurgabetasuna aliantza estrategikoan](#). Joaquín Arriola Palomares. Ekonomia Aplikatua Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea (EHU).

